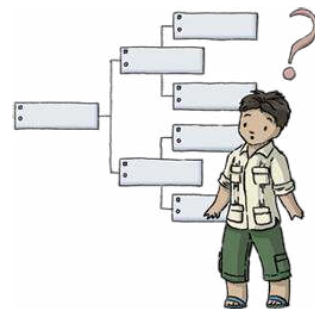

50 tips till dig som börjar släktforska

Eller... ”varför var det ingen som sa det från början?”

Författad av Daniel Johnsson, Vimmerby

18 september 2015

Tanken med detta dokument

Det här dokumentet är till för dig som fortfarande anser dig vara novis inom släktforskning och som nyligen har påbörjat resan i din släkts historia. Idag finns det väldigt mycket originalkällor digitaliserade och tillgängliga på nätet och det har aldrig varit så enkelt att släktforska.

I detta dokument finns ett antal tips både gällande metodik men även praktiska tips på hur du hittar rätt bland dina förfäder. Tipsen är inte tänkta som elaka pekpinningar att ”gör som jag eller du gör fel”, utan den är skriven utifrån vad jag själv skulle vilja fått för råd och tips när jag en gång i tiden började.

Det är inte heller en helomspännande guide för att göra dig till ett proffs (vad nu det är inom släktforskning) utan som sagt var en hel del förhoppningsvis bra tips för att du ska kunna komma igång med din forskning.

I övrigt önskar jag dig en stunds trevlig läsning med förhoppning om att du kommer hitta ett eller ett par användbara tips.

”Ett väl utforskat familjetråd är en fin gåva till den yngre generationen som kommer uppskatta det när de blir äldre.”

Hur börjar jag?

1. Läs en bok

Självklart förstår jag att du är ivrig med att komma igång! Men mitt första råd är att låna en bok på biblioteket så du först lär dig det mest grundläggande hur man söker sina anor innan du börjar.

Jag rekommenderar de böcker som Per Clemensson har skrivit, dom är informativa, men mycket bilder och bra faktarutor. Här är två av hans böcker som jag tycker du bör läsa:

Börja släktforska

ISBN: 9789127117426

Släktforska steg för steg

ISBN: 9789127118867

2. Upptäck hemsidan Rötter

Sveriges släktforskarförbund har en utmärkt sida med information, faktabanker, artiklar, Anbytarforum (för frågor) och Rötters bokhandel där man kan köpa böcker och CD-skivor. Här finns också en utmärkt blogg där några av Sveriges mer välkända släktforskare delar med sig av erfarenheter och tankar kring släktforskning. Sidan hittar du på följande adress:

<http://www.genealogi.se/>

3. Gå med i Facebookgrupper

Idag är det på Facebook som släktforskare träffas, gammal som ung och utbyter erfarenheter, tips och hjälper varandra lösa problem och tyda gamla texter. De två största är idag

Släktforskning för noviser

Släktforskning

Utöver dessa två finns det en lång rad andra forum på Facebook inom släktforskning, både regionalt lokala men även inom vissa ämnen eller släkter. Fördelen med dessa grupper är att man får snabb respons när man frågar något och stämningen är trevlig.

4. Kontakta din lokala släktforskarförening

Har du en aktiv släktforskarförening på orten så anordnar den säkert nybörjarkurser, seminarier och kan vara ett stöd för dig som nybörjare. Denna form passar dock inte alla, framför allt yngre personer föredrar att umgås på Facebook istället, och det ena är inte bättre eller sämre än det andra.

5. Köp tidningen Släkthistoria

Tidningen Släkthistoria är en relativt ny tidskrift som vänder sig till Sveriges släktforskare. Tidningens artiklar håller en hög kvalitet, och i varje nummer finns en ny del av släktforskarskolan som ger tips på källor och metoder om hur du släktforskar:

<http://slakthistoria.se/>

6. Fråga din familj och närmaste släkt

Det är nu dags att börja kartlägga din släkt! Börja med att fråga dina föräldrar och närmaste släkt och låt dom hjälpa dig att skissa upp ditt första släkträd med papper och penna så du får en start vart du ska börja och leta. Begär inte att de ska kunna alla årtal, men du får en god grund att börja på.

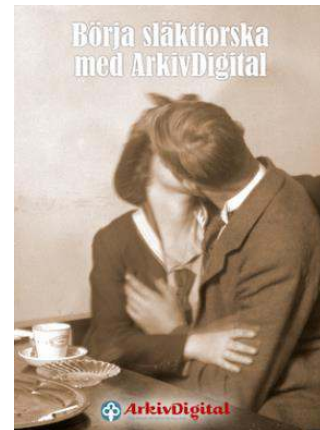
7. Teckna abonnemang hos Arkiv Digital

Det finns idag tre huvudaktörer som har Sveriges kyrkböcker digitaliserade; Arkiv Digital, Riksarkivet samt Ancestry.se. Den stora skillnaden mellan dessa tre är att Arkiv Digital's bildarkiv är i färg och av hög bildkvalité, vilket gör att du har lättare att läsa texten i böckerna. Riksarkivet och Ancestrys bildarkiv är i gråskala respektive svartvitt, vilket gör det svårare att läsa, framför allt när kyrkböckerna är skadade av brand, mögel, vatten, eller om prästen skrivit med svag skrift eller blyerts.

Min rekommendation är därför att du börjar med ett abonnemang hos Arkiv Digital. När du stöter på förfäder som har emigrerat så får du vända dig till Ancestry, och när du kommer ner till den tid då husförhörslängderna börjar ta slut, så har SVAR mantalslängder och jordeböcker, men det brukar ta tid innan man kommer så långt.

Hos Arkiv Digital finns också ett rikt utbud av domböcker, Generalmönsterrullor, och boupp-teckningar - bra källor som du behöver då du vill få fram mer information om dina släktingar än bara datum och namn.

Ett abonnemang hos Arkiv digital kostar 195 kronor för en månad, ungefär som två biobiljetter.

Läs gärna deras nybörjarbok hur man kommer igång med deras programvara, dessutom innehåller den grundläggande information om kyrkböckerna för att komma igång med sin forskning:

<http://www.arkivdigital.se/slaktforskning#nyborjarhandbok>

8. Forska om 1900-talet

Bland det första som man brukar upptäcka när man börjar släktforska är att förhållandevis lite av källmaterialet från 1900-talet är tillgängligt digitalt hos Arkiv Digital och SVAR. Det beror framför allt på att handlingar om enskilda personer, som exempelvis församlingsboken är, får inte obehöriga ta del av förrän det gått så pass lång tid att de inte längre anses som känsliga uppgifter, som regel 70 år. (I skrivande stund har även Riksarkivet en rekommendation till sina lands- och stadsarkiv att inte låna ut församlingsböcker från 1935 och senare till Arkiv Digital.)

Andra handlingar som omfattas av sekretess är uppgifter om till exempelvis adoption, dödsorsak eller om man varit intagen på mentalsjukhus. Uppgifter yngre än 70 år eller som inte ännu hunnit digitaliserats får man vända sig till lands- och stadsarkiven och begära ut en kopia av. En bedömning sker alltid av känsligheten av uppgifterna, och man kan bli nekad. Ett nekande går dock att överklaga. Vi har ändå tur, i exempelvis Finland är det 100 år som är gräns.

Men det finns flera andra källor än bara församlingsboken att använda sig av när man forskar om sina anor som levde på 1900-talet.

I april månad 2015 skrev jag en guide hur du släktforskar om 1900-talet där jag i detalj går igenom vilka källor som man kan ha nytta av och hur man hittar dessa. Guiden laddar du ner från följande adress:

<https://anforskning.wordpress.com/2015/04/22/att-slaktforska-om-1900-talet/>

Vad ska man tänka på?

9. Ta det lugnt!

Att släktforska är ett härligt äventyr med ständigt nya spännande upptäckter i din egen släkts historia! Mitt viktigaste råd är att ta det lugnt och var noga med att dokumentera det du hittar när du hittar det på ett organiserat sätt. Det är lätt att lösa anteckningar förblir lösa anteckningar, eller fel när man sedan sammanställer dem. Hur du kan dokumentera återkommer jag till.

10. Fokusera på det du tycker är intressant!

Det finns inga rätt eller fel vad gäller fokus när du släktforskar. Den första tiden kommer du säkert vara intresserad av din närmaste släkt under framför allt 1800-talet och anteckna det mesta du hittar om alla. Men så småningom är det bra och stanna upp och fundera på vad du vill ha ut av din släktforskning och därigenom vad du ska fokusera på.

En del vill utforska allt! Även farfars kusins barnbarns ingifta hustru dokumenteras. Andra inklusive mig är mer restriktiva med vad som ska vara med. Min regel är min anas barn från vagga till död och deras barnbarn tills de lämnar föräldrahemmet.

Andra hittar en avlägsen anfader på 1600-talet och utgår sedan ifrån denna för att hitta alla personer som härstammar från denne. En del vill komma så långt tillbaka i rätt uppstigande led på farfars far... eller mormors mormor...

Sen finns det dom som fokuserar på soldater i släkten, eller varför inte adelspersoner. Kom ihåg, detta är ditt fritidsintresse, du bestämmer själv vad du vill forska om och vad du väljer att utesluta. Det finns inga rätt eller fel.

Personligen tycker jag det är spännande att se hur mycket information jag kan hitta om mina släktingar, inte hur många personer jag lyckas få in i mitt släktträd.

11. Anteckna källa

Skriv alltid upp vart du har hittat en uppgift, det vill säga ange källa. Det tar några sekunder extra, men jag lovar att det i slutändan kommer spara dig mycket tid. Dels blir det enkelt för dig själv att gå tillbaka till den där sidan i kyrkboken som du plågsamt letade dig fram till, men det är det också lätt för andra som vill ta del av din forskning att verifiera de källor som du har använt.

Här är ett exempel på en bra källhänvisning:

Vimmerby stadsförsamling AI:13 (1862-1870) sid 115

I källreferensen finns församling, volym samt sida med, vilket är en fullgod källreferens. Använder du arkiv digital kan du också ta med det så kallade AID-länken, som gör att du snabbt kommer in till rätt sida:

Vimmerby stadsförsamling AI:13 (1862-1870) sid 115 (AID: v24387.b120.s115)

Tips! Använder du Arkiv Digital's program kan du använda Ctrl + C för att kopiera källreferens till minnet, och sedan Ctrl + V för att klistra in det i det program du dokumenterar din forskning i.

Däremot, använd inte enbart AID, eller andra tjänstspecifika referenser exempelvis GID (Ancestry.se), för vad gör du den dagen företaget köps upp/försvinner och den formen av referens inte längre kan användas?

Det finns många andra källor än kyrkböckerna. Använd sunt förnuft när du anger källa, och tänk ”skulle jag lätt hitta rätt med angiven källhänvisning?”

Hittar du exempelvis en artikel i en dagstidning, ange:

Östgöta-Posten, 13 juni 1902, nr 24 sida 3

Eller är det en historia berättad av din farfar? Ange:

Muntligt berättat av farfar Åke Johansson, 2 mars 1988

Är uppgiften hämtad från en bok, ange titel, författare, utgivningsår, sidhänvisning, och om möjligt ISBN.

12. Alla gör fel

Alla gör fel i sin forskning emellanåt, även de mer erfarna. Det kan handla om att man läser fel i originalkällan, antecknar fel, eller drar en felaktig slutsats. Det är normalt. Var därför ödmjuk om andra hittar fel i din släktforskning. Personligen tar jag tacksam emot alla påpekanden om fel, då jag vill ha en så korrekt släkthistoria som möjligt. Köp inte heller något rakt av, utan kontrollera alltid ett påstående mot originalkälla.

13. Tillåt dig att köra fast

Förr eller senare stöter du på ett mysterium. En släkting försvinner, eller ett oäkta barn saknar angiven far. Fråga vilken erfaren släktforskare som helst, och denne kommer ha minst ett olöst mysterium i sin släkt. Ibland kan det ta flera år att hitta rätt och lösa ett frågetecken, men då kommer glädjen bli desto större. Var därför inte rädd för att låta vissa frågor vila. Varför inte skriva upp de mest svårlösta problemen på en lista, som du så småningom metodiskt kan beta av när du har blivit mer erfaren inom släktforskning.

14. Våga vara källkritisk

För att en uppgift står tryckt i en bok, eller finns publicerad på internet behöver den inte vara sann, tvärtom gör moderna media det möjligt för ett fel att snabbt spridas till den grad att den tillslut accepteras som sanning.

Försök alltid hitta förstahandskällan, den person som först nedtecknade händelsen som är beskriven. Har du exempelvis en person med två födelsedatum? Det står ett datum i födelseboken, och ett i husförhörslängden. Då är det alltid källan nedtecknad närmast händelsen som är den mest tillförlitliga, i detta fall födelseboken.

Åldersuppgift i dödboken är ett annat exempel. ”Gustav avled söndag afton 106 år gammal”; Dog personen 1824, så är det inte säkert du hittar honom i 1718 års födelsebok. Präster kunde räkna fel, eller fått felaktiga uppgifter muntligt. Hittar vi Gustav i exempelvis 1736 års födelsebok, så vet vi att han blev 88 år gammal, inte 106, förutsatt att det är rätt Gustav vi hittat i födelseboken.

Sunt förnuft bör också råda, hittar du en Måns Mikaelson som blev 138 år gammal bör du reagera, eller om en änka dog vid fyra års ålder. Mitt råd är dock att anteckna dessa felaktigheter, dels som kuriosas, men även så att andra ser att du tagit till dig av uppgiften och bevisat den vara felaktig.

15. Impa inte in andras träd i ditt eget rakt av

Även om du och jag är noggranna, källkritiska och gör allt för att dokumentera släkten korrekt, så är det långt ifrån alla andra som är det. Det finns idag många släktträd publicerade på internet, tyvärr innehåller de också många fel. Det kan vara allt från slarv, okunskap, oförmåga att tyda texter rätt eller att man har dragit felaktiga slutsatser.

Det är därför viktigt att **aldrig** importera andras uppgifter direkt in i din egen forskning! Som jag skrev i punkt 12 så gör alla fel någon gång. Däremot kan andas släktträd ge värdefulla ledtrådar till originalkällorna och att få ditt eget träd växa.

16. Acceptera att det ibland tar slut

Vi som bor i Sverige, och har vår släkt här är de mest privilegierade släktforskarna i världen. Inget annat land har så mycket böcker och dokument bevarade, och dessutom var vi väldigt tidigt igång med att föra uppgifter om folket. Var glad för det. Men ibland tar det slut tidigare än man vill. En okänd fader kan sätta stopp redan 1872, och även om man vill lösa alla gåtor, så får man acceptera att ibland tar släktgrenen slut ganska tidigt. Tänk då på alla de grenar som du faktiskt kan följa ända ner till tidigt 1600-tal med lite god tur och rätt kunskap.

Vanliga frågor

17. Det finns ingen mer husförhörslängd?

När man kommer tillbaka på 1700-talet så börjar husförhörslängderna att ta slut. Även om det infördes dokumentationsplikt i och med 1686 års kyrkolag, så var det främst födelse- vigsel och dödböcker som började föras då. Husförhörslängderna börjar som regel föras under första hälften av 1700-talet. Har man otur kan även brand i prästgården/kyrkan ha gjort att äldre kyrkoböcker har försvunnit i eldens lågor. I en del församlingar har de äldre böckerna kastats av prästen själv, även om det inte är speciellt vanligt.

Utan husförhörslängdens fina upplägg blir det svårare att ta sig längre tillbaka i tiden, men det är inte omöjligt. Man får arbeta mer aktivt med födelse- vigsel- och dopböcker, men det finns två källor till att använda sig av: Mantalslängden (skattelängd) och domböcker.

Sveriges släktforskarförening har gett ut två bra handböcker hur man forskar i dessa källor:

Mantalsforska
Domstolsforska

ISBN: 9789187676871

Böckerna finns att köpa i Rötters bokhandel.

18. Det finns ingen mer församlingsbok?

1896 ersätts husförhörslängden med församlingsboken, men använder man Arkiv Digital så brukar de ta slut någon gång på 1930-talet. Detta beror på den 70-åriga sekretessgränsen. Faktum är att församlingsböckerna fördes ända fram till 1991 och originalböckerna finns hos respektive lands- och stadsarkiv. Så det är dit man får vända sig om man vill kika vidare i dessa böcker.

Som tur är så finns det andra källor som man kan använda sig av då man forskar om 1900-talet. (Se punkt 8)

19. Okänd fader

Troligen förr än senare så kommer du stöta på fenomenet okänd fader. I födelseboken står ingen far till barnet angivet. På 1850-talet föddes så mycket som tio procent av alla barn utanför äktenskapet.

Även om det kan vara svårt att hitta rätt far till barnet så är det inte omöjligt. Här följer några tips:

Tiden 1600-tal fram till 1778

1. Att ha sex utan att vara gifta kallades lägersmål och det var straffbart med böter. Den bästa källan under äldre tid är därför

domboken. Ett snabbt sätt att hitta rätt person är att kika i saköreslängden i domboken där alla som bötfällts skrevs upp.

2. Syndarna av lägersmål skulle också ge en gåva till kyrkan. 1741 bestämdes gåvan till 4 daler silvermynt för mannen, och 2 daler silvermynt för kvinnan. Kika därför i kyrkans räkenskaper, där kan fadern finnas.
3. Den som begått synd skulle genomgå kyrkoplikten. Genom kyrkoplikten fick man av prästen syndernas förlåtelse, man genomgick absolution. Därför kan man även söka fadern i absolutionslängden.

Tiden efter barnamordsplakatet minskar domarna för lägersmål markant, för att helt upphöra 1864 då en ny strafflag gjorde att sex mellan två ogifta, vuxna personer inte längre var olagligt. Den tid som följer är det med andra ord inte lika lätt att hitta den okända fadern, men det finns några möjligheter:

4. Kanske det vanligaste rådet – följ barnet och modern framåt i husförhörlängden, det förekommer fall där fadern dyker upp hos familjen, ibland flera år framåt i tiden.
5. Leta i bilagorna till födelse- och dopboken, ibland kan det finnas både faders- och moders erkännanden i dessa.
6. Kika i konfirmationslängden. Även om fadern inte hade erkänt faderskapet, eller blivit dömd för det, så hände det att han betalade underhåll för barnet. Det var troligen då känt i socknen vem som var fadern, och då kunde prästen i vissa fall anteckna detta i konfirmationslängden.
7. En lite oväntad källa är kanske fångrullorna. Men faktum är att där kan faderns namn förekomma, trots att barnet blivit vuxen. I fångrullan skall nämligen både föräldrarna och vem som uppfostrat barnet anges.

Vi är nu framme vid 1917. Detta år kommer en ny lag som istället för att se föräldrarna som syndare, så skulle man se till att de stod för försörjningen av sitt barn. Detta år och framåt ökar därför utredningarna vem som var far till barnet, och det blir mycket större chans att hitta fadern.

I barnavårdsnämndens handlingar kan man hitta fäder från 1926 och framåt. Detta arkiv förvaras i kommunarkivet.

Något som en del ställer hoppet till som sista halmstrå är barnmorskeböckerna och förlossningsjournalerna. Men dessa var till för att beskriva moderns och barnets välmående före, under och efter förlossningen. Du kan leta där, men bli inte besviken då det inte ger resultat.

20. Okänd moder

I de allra äldsta födelseböckerna brukar inte modern antecknas alls, utan bara fadern. Likaså är det oftast dopdatumet och inte födelsedatumet som är antecknat. Moderns namn brukar som regel dyka upp på 1750-talet i dopböckerna.

För att hitta maken till mannen, så är det i första hand vigselboken man får vända sig till. I andra hand kan faktiskt domboken vara till hjälp, där hustruns namn inte allt för sällan kan utläsas.

Under 1600- och 1700-talet förekommer det allt för ofta barnmord, då den ofta unga modern inte såg någon annan utväg än att döda sitt nyfödda barn. Läser man i dödböckerna förekommer det också ofta att barnet är ”kvävt av modern”, alltså att modern skulle ha råkat lägga sig över barnet i sängen så att det kvävts. 1778 ändrades lagen för att minska barnamorden, och det så kallade barnamordsplakatet tillät nu kvinnor att föda barn anonymt. Detta fenomen ser vi framför allt i storstäderna dit man tog sig till barnhusen och födde sitt barn i hemlighet. I dessa fall är det svårt att ta reda på vem modern var.

21. Vad är oäkta barn

Oäkta barn var de barn som föddes utom äktenskap eller om föräldrarna inte var trolovade. Det kallades för att inte födas i äkta säng, och föräldrarna gjorde sig då skyldiga till lägersmål eller lönskaläge.

Däremot, om föräldrarna senare gifte sig, så ansågs inte längre barnet vara oäkta. Som oäkta barn hade du fram till och med 1867 inte någon arvsrätt alls. Däremot kunde föräldrarna ära sitt oäkta barn. Att däremot vara född i äkta säng var något som framhölls vid anställning av offentliga ämbeten, om du sökte burskap eller för att tala om din sociala status när du stod inför rådhus- eller tingsrätten.

22. Hur långt tillbaka kan jag komma?

Personligen förstår jag inte riktigt frågan, då jag anser den vara irrelevant. Men då det är den vanligast förekommande frågan i början så försöker jag mig på ett svar. Om man inte dyker på okänd far eller mor så kan man i Sveriges kyrkoböcker komma tillbaka till slutet av 1600-talet eller början på 1700-talet. Bönder kan man med lite tålmod följa ytterligare ett

århundrade tillbaka i tiden tack vare skattelängder. Även domböcker gör att man kan ta sig ner till början på 1600-talet för de som stått i rådhus- eller tingsrätten. Den allra bortersta gränsen för allmogen är 1530, för det var då Gustav Vasa införde jordeböckerna. Stöter du däremot på adel i din släkt kan du komma ytterligare flera hundra år tillbaka i tiden, och hittar du adel, så stöter du säkert på kunglig släkt så småningom. Det är väldigt många svenskar som lever i dag (inklusive undertecknad) som är släkt med kejsaren Karl den Store som dog 814. Vill du att din släktforskning ska anses som seriös så bör du dock undvika att ympa in träd som tar dig tillbaka till både asaguden Oden och Adam och Eva.

Det man brukar komma till insikt som släktforskare efter ett antal år är att alla är släkt med alla på något sätt. Att hitta släktband mellan sig själv och sin make/maka eller mellan sina egna föräldrar brukar inte alla vara ovanligt.

23. Vad är Riksarkivet?

Sveriges Riksarkiv är den organisation som ansvarar för arkivering av dokument och handlingar från medeltid fram till idag. I Riksarkivet ingår de olika lands- och stadsarkiven samt Krigsarkivet.

Du som privatperson kan åka till respektive landsarkiv och själv läsa de olika dokumenten, och har du långt till arkivet kan du beställa kopior via deras hemsida mot en kostnad.

I deras arkiv finns allt från alla gamla kyrkböcker till domböcker och bouppteckningar bara för att nämna något. Som regel, är en källa inte digitaliserad hos Arkiv Digital eller SVAR, så är det till respektive arkiv man får vända sig:

<http://riksarkivet.se/>

24. Forska om adel

Adelns historia går som jag tidigare nämnt spåra hundratals år tillbaka i tiden. På det svenska riddarhuset i Stockholm har man nämligen sedan 1700-talet dokumenterat och fört stamtavlor över de adliga ätterna i landet. 1925-1936 utgav Gustav Elgstierna bokverket ”Den introducerade svenska adelns ättartavlor” som omfattar nio böcker om vardera 700-800 sidor. Böckerna bör finnas på ditt kommunbibliotek. Självklart är det spännande när man stöter på den första adliga personen i sitt släkträd, men tyvärr innebär adel mycket bokforskning, vilket kanske inte tilltalar alla. Personligen tycker jag det är roligare att själv hitta min släkt bland prästernas kryptiska handstilar i kyrkböckerna, dessutom är det ofta mer spännande att hitta livsöden hos fattiga torpare och kriminella borgare än hos den rika adeln.

25. Forska om präster

Stöter du på en präst i din släktforskning? Då hittar du säkert mycket information i Herdaminnet som är ett personhistoriskt uppslagsverk omfattande alla prästerna i ett stift. Det är inte ovanligt att det finns uppgifter ända från medeltiden och framåt. Här får man en liten personbild av prästen, var han föddes, föräldrar, vilka tjänster han hade och så vidare.

26. Elevmatriklar från äldre tider

Hade man råd förr, och det var mest borgare och präster som hade råd, så skickade man sina barn till något av läroverken i Lund, Linköping, Uppsala etc. Här förde man listor över eleverna, och dessa kan innehålla intressant information för oss släktforskare. Bland annat anges ofta fadern till den studerande, och det är inte ovanligt att det finns hela släktutredningar i dessa böcker. Matriklar och examensböcker finns från 1600-talet och framåt.

27. Samma person – olika förnamn?

Något som kan vara förvillande ibland är att samma person kan ha olika förnamn i de källor som de förekommer i.

Det är inte ovanligt att det står Elisabeth i födelseboken, medan det står Liskan som är ett smeknamn för Elisabeth i husförhörlängden. Dessutom finns det de flickor som faktiskt döptes till Liskan. Jon, Johan, John, Johannes, Jöns kan alla vara samma person precis som Catharina kan vara både Kajsa och Caissa.

Man lär sig allt eftersom dessa olika namnformer, men kom ihåg att vara noggrann och jämför födelsedata och familjebild för att vara säker på att det är rätt person som du hittar i de olika källorna.

28. Patronymikon

Förr i tiden var patronymikon den vanligaste formen för efternamn. Det betyder att man fick sin faders förnamn i sitt efternamn. Om Arvid fick en son fick sonen efternamnet Arvidsson, och blev det en dotter fick hon efternamnet Arvidsdotter.

Så var det inom bondesamhället ända fram till 1880-talet, och 1901 upphörde denna namnform helt då man fick samma efternamn som sina föräldrar. Fram till 1901 behöll även kvinnorna sina flicknamn, även om de gifte sig.

Det fanns dock flera undantag. Adel och präster hade sina egna släktnamn, och även hantverkare och smeder kunde ta sig egna efternamn. På 1600- och 1700-talet var det också vanligt att borgarna i städerna tog sig egna släktnamn.

29. Hur hittar man en försvunnen person/familj

Som regel som anges det i husförhörslängden vart en person eller familj flyttar då den stryks. Men det kan förekomma fall på 1800-talet då prästen inte har antecknat detta, och i 1700-talets husförhörslängder är det mer vanligt att det inte alls angavs. Hur gör man då att hitta vart personen försvann?

1. Börja med att kika i dödbok och flyttlängd.
2. Sök igenom hela den aktuella husförhörslängden och nästkommande. Det är inte ovanligt att personen dyker upp på en annan gård i samma socken i samma eller nästa bok.
3. Är det under 1800-talets senare del, sök i någon av befolkningsskivorna, och spåra personen bakåt i böckerna.
4. Äldre föräldrar kan flytta hem till ett sina barn i annan socken, följ därför barnen om föräldern försvinner.
5. Läs bouppteckningen, i den anges alltid vart respektive barn bodde om det inte var bosatt i samma socken som föräldrarna.
6. Näst sista tipset är att börja söka av flyttlängder och husförhörslängder i närliggande socknar och städer, självklart är det mycket bläddrande i böckerna, men man kan ha tur.
7. Kolla häktningslistor och domböcker, det kan vara så att personen gjorde något brott som var så allvarligt att denne blev avrättad. Avrättade personer antecknades som regel inte i dödboken.

30. Svenskt biografiskt lexikon

Har man tur kan man hitta en släkting upptagen i SBL som är ett lexikon innehållande omkring 9000 släkt- och personartiklar. Artiklarna i sig är av varierande längd, och enligt mig även varierande kvalitet. Men jag vill ändå rekommendera att söka i SBL, ibland finns det hela släkträd medtaget, se exempelvis slakten Nehrman:

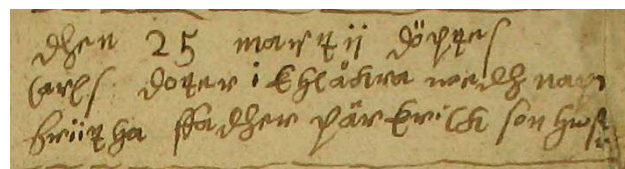
<http://sok.riksarkivet.se/SBL/Presentation.aspx?id=8836>

Allmänna tips

31. Tyda handstilarna

Ju äldre böcker man läser i, ju svårare blir det att tyda handstilarna, så är det för alla. Ibland blir man frustrerad när man vet att det står något om ens släkting i en text, men man kan bara inte läsa handstilen.

Har du nyss börjat tyda gamla stilar så är det troligen svårt att läsa vad som står ovan. Lugn, det tar tid att lära sig läsa äldre stilar. Ovan står det: "Dhen 25 martii döptes Carls dotter i Ehlåkra wedh namn Briitha fadder Per Erichson hustru".

Framför allt när du kommer ner till 1700-talet och stöter på den nygotiska tyska handstilen som exemplet ovan visar blir det svårt. Mitt råd är att läsa följande bok och gör de övningar som finns där

Läsebok för släktforskare ISBN: 9789153424918

I början handlar det om att tyda bokstav för bokstav. Det tar tid, men en helt ny värld kommer öppna sig för dig i din släktforskning när du lär dig.

Personligen tyckte jag att just domböckerna var en bra inkörsport för att lära mig gamla handstilar. I födelsevigsels- och dödböckerna återkommer hela tiden samma ord och bara namn. I Domböckerna däremot finns mer sammanhängande text, och fördelen är att du samtidigt får en inblick i dina anfäders och deras grannars liv.

Min teknik var att så fort jag stötte på ett ord eller en bokstav som jag inte kunde tyda, så skrev jag ett frågetecken istället. Sen när jag skrivit av texten, så gick jag tillbaka till de första frågetecknen, och allt eftersom så såg jag mer och mer vad det stod och kunde ersätta frågetecknen med rätt ord och rätt bokstäver.

Självklart behöver man hjälp ibland för att komma vidare, eller få bekräftat det som man själv är osäker på, då är det bra och ta hjälp av andra.

Viktigt: När du frågar andra om hjälp att tyda text, hasta inte vidare när du fått svaret, utan sätt dig och jämför originalet mot det svar du fått, så du lär dig något av den hjälp du fått.

32. De som brukade jorden...

Första tiden när jag började släktforska skrev jag alltid bonde då jag stötte på en gift man i en socken ute på landet. Men faktum är att det är stor skillnad på livet som en storbonde och en fattig backstugusittare levde, därför är mitt råd att anteckna rätt epitet på respektive man som brukade jorden för att ge föda åt sig och sin familj. Faderns rätta titel hittar man oftast i födelseboken när han får barn med sin hustru.

Skattebonde var en hemmansägare som brukade skattejord. Det vill säga han arrenderade och betalade årlig skatt till kronan och staten.

Frälsebonde var en jordbrukare som arrenderade en gård ägd av en adlig person. Arrendeavgiften bestod både av pengar och natura så som smör, ost och kött. Dessutom var frälsebonden tvungen att göra dagsverken vid adelsmannens gård. Till skillnad från skattebonden så hade inte frälsebonden någon rösträtt i riksdagen. Frälsebondens kontrakt var som regel mellan fyra och åtta år.

Kyrkobonde var den som arrenderade sin mark av kyrkan. Även detta arrende betalades årligen till biskopen eller klostret. Kan även kallas för biskopsbonde eller klosterbonde.

Torpare arrenderade en liten del mark av en storbonde. Det var normalt att det låg ett flertal torp under varje större bondgård. Arrendet betalades i ett antal dagsverken, oftast i samband med höstskörden. Arrendeavtalen var långa, ofta 10-50 år.

Skattetorpare. Skillnaden från vanliga torpare var att arrendet betalades till största del med kontanta medel.

Statare. Jordbrukare som anställdes som arbetare vid de större gårdarna, och som fick merparten av sin lön i natura (mat, brännvin, säd). Statarkontraktet var som regel på ett år, och under sista veckan i oktober kunde man söka jobb på ett nytt ställe. Statare var mer vanliga i södra Sverige.

Krono nybyggare var människor som sökte lyckan i Norrland där de bröt ny jord tilldelad av staten. Det var ett hårt liv, och jorden gav sällan så mycket. Det var inte ovanligt att man misslyckades och lämnade sitt kronatorp.

Backstugusittare. Vi är nu långt ner på den sociala stegen. Backstugusittaren var mycket fattig, och levde i en enkel backstuga på någon annans mark alternativt på allmänningen. Backstugusittaren kunde ha ett litet potatisland, men inte mycket mer. Oftast försörjde man sig på hemslöjd eller tillfälliga arbeten.

Inhysheshjon var en person som inte längre kunde arbeta och oftast var äldre och kunde dessutom ha

någon form av funktionsnedsättning. Personen placerades av socknens fattigvård som inhyses hos en familj mot ersättning.

Undantagshjon var de åldrande föräldrarna i ett hushåll som lät den äldsta sonen ta över gården och dess bruk, och själva flyttade in på den lilla undantagsstugan på gården.

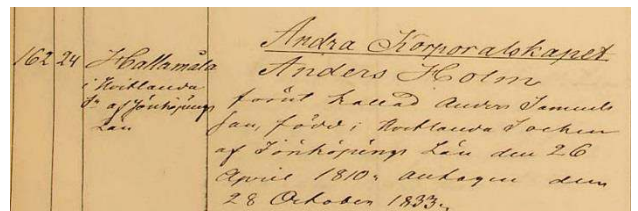
33. Indelta soldater (knektar)

I början på 1540-talet gjorde Smålands allmoge uppror mot Gustav Vasa med Nils Dacke i spetsen. Kungen lyckades slutligen slå ner upproret, och han insåg då att han inte längre behövde anlita de dyra legosoldaterna från Tyskland, utan det fanns möjlighet att bygga en armé av de svenska bönderna.

Gustav II Adolf och Karl XI vidareutvecklade sedan det som skulle bli indelningsverket. Varje rote i varje socken hade en soldat.

Att bli indelt soldat var ett sätt för de yngre bröderna i en syskonskara (som inte ärvde familjegården) att skapa sig ett lite bättre liv än att vara dräng. Som soldat tilldelades man ett soldattorp med tillhörande åker och ängsmark. Så under fredstid var soldaten jordbrukare under större delen av året.

Information om soldaten hittar man i de så kallade Generalmönsterrullorna. I Arkiv Digital har du alltid rätt regementens Generalmönsterrullor kopplade till den socken som soldaten bodde i.

I början kan man tycka att det blir mycket bläddrande för att hitta sin släkting, men när man gjort det, så har du alltid indexnumret längst till vänster, i Anders Holms fall nummer 162. Då är det enkelt att leta upp 162 i de föregående och efterföljande rullorna för att hitta samma soldat.

Som soldat fick man påhittade efternamn, Hård, Glad, Tapper, Vacker och liknande. Det var också vanligt förekommande att soldaten som tog över soldattorpet även tog över företrädarens soldatnamn. Så bara för att de har samma efternamn så betyder det inte att det är släkt med varandra.

Alla äldre dokument gällande soldater, regementen och allmän krigshistoria finns arkiverade hos krigsarkivet som går under riksarkivet. Krigsarkivet hittar du här:

<http://riksarkivet.se/krigsarkivet>

34. Bouppteckningar

Bouppteckningen upprättades när någon dog, och var en ekonomisk sammanställning av dödsboet, men den ger oss släktforskare en ögonblicksbild av familjebilden och även hur det stod till på gården.

Arkiv Digital och SVAR har äldre bouppteckningar avfotograferade, och originaldokumenten förvaras hos lands- och stadsarkiven.

Först i bouppteckningen räknas de upp som skulle dela på arvet, det vill säga barnen. Här får man med andra ord reda på vilka av barnen som fortfarande levde, samt vart de bodde.

Därefter värderas gård, ängs- och åkermark om personen ägde några sådana, och därefter anges det om det fanns kontakta pengar i hemmet.

Sedan följer en förteckning över allt från husgeråd, verktyg, kläder, möbler och kreatur. Sist i bouppteckningen tas skulder upp, både skulder till andra och pengar som var utlånade. Med bouppteckningen kan man med andra ord få en rätt god bild av både hur stor gården var, men även hur personen hade det ekonomiskt ställt.

Hos Arkiv Digital finns det register över de flesta bouppteckningarna. Skulle register saknas, så tänk på att bouppteckningarna inte alltid är i kronologisk ordning, och att det kan dröja långt ifrån dödsdagen innan bouppteckningen dyker upp i volymen.

35. Vågar man kontakta en avlägsen släkting?

Självklart ska du ta kontakt med de släktingar som du får fram i ditt släkträd. Förutom att de kan ha värdefull information, så kan de också ha gamla brev, dokument och framför allt fina släktofoton. Personligen brukar jag skriva ett brev i vilket jag presenterar vem jag är och hur jag är släkt med mottagaren av brevet. Vidare berättar jag varför jag har tagit kontakt, och lämnar även mina kontaktuppgifter.

Jag skickar även med utskrivet på papper vår gemensamma släkthistoria, vilket kan bli många sidor. Sen är det bara att vänta. Som regel har de flesta hört av sig och varit glada att man har tagit kontakt. Var beredd på att det kan ta några veckor innan en del hör av sig, det kanske inte passar just när de får brevet.

Glöm inte och ta med dator och scanner när du sedan träffar din släkting, oftast är det bäst att scanna in foton på plats. Jag lovar, det kommer verkligen vara värt att skicka några brev och kosta på lite porto.

Tänk också på att för varje generation som faller ifrån, så försvinner kunskapen om vilka personerna är på fotografierna, foton skingras och delas upp mellan barnen, eller kanske till och med slängs då man inte inser värdet i de gamla foton. Så vänta inte för länge med att ta kontakt, även om du känner att du kanske inte fått fram så mycket än om din släkt att visa upp.

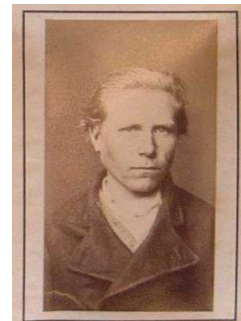
36. Kriminella i slakten

Alla kommer nog någon gång stöta på en eller annan kriminell i slakten. De som släktforskade förr valde ofta att inte ta med sådan information, personligen blir jag glad när jag hittar något sådant, för då kommer man också få en mer spännande släkting. Under punkt 48 kommer jag prata om domböcker, i vilka man kan läsa om varför släktingen blev dömd. Men det finns fler källor till information digitalt tillgängligt hos Arkiv Digital.

Söker man på **Justitiekanslern** så får man upp ett spännande material med fånglistor från 1750-1825. De innehåller de personer som satt häktade i väntan på rättegång eller verkställande av utdömt straff i slottshäktena för i tiden. Här i kan man se när de anlände till häktet, vilket brott personen stod anklagad för, och följer man personen i boken så får man veta när denne var till tinget, och vad som hände där efter.

Sök på **Kriminalvårdsanstalten** så får du upp kyrkoböckerna för de sista åren av slottshäktena, och många år framåt av den tid då fångarna satt i centralfängelserna. Dessa böcker är ännu mer detaljerade, här får man veta när personen är född, familjebild, uppfostran, civilstånd, uppförande under fängelsetiden, och när personen släpptes.

Sök på **Kriminalpolisen i Malmö** och få upp porträtt över frigivna fångar åren 1876-1910. En liten guldgruva, för här får man förutom information om fången även se ett fotografi på densamma.

Här till höger ser du Lars Albert Larsson som satt inne för första resans stöld med inbrott.

Det finns även liggaren över lösaktiga och prostituerade kvinnor 1874-1902 i kriminalpolisens arkiv. Här finns information bostad, utseende, födelse- och familjebild, förutvarande sysselsättning och levnadsomständigheter.

Söker du på **Göteborgs kronospinnhus** får du upp både kyrkoböcker och fångrullor för detsamma från 1760-tal fram till början på 1900-talet.

Dessutom finns det indexerade register av fångrullor hos Linköpings universitet för Linköpings kronohäkte 1806-1892, Norrköpings fångvårdsanstalt 1826-1886 samt Norrköpings spinnhus 1814-1920. Dessa register är gratis att söka i, och du hittar dom på följande adress:

<http://www.ep.liu.se/databases/fangrullar/default.sv.asp>
x

37. Släktband i Sveriges Radio P1

TV-serien "Vem tror du att du är" känner de flesta till, även de som inte själva håller på med släktforskning. En kanske lite mer dold serie är Släktband som går i Sveriges Radio P1. Den har nu funnits ett antal år, och tar upp allt från levnadsöden till tips om hur man ska gå tillväga för att hitta information om sina anor. Att lyssna på dessa avsnitt brukar ge god inspiration. Alla gamla avsnitt finns att både lyssna på direkt eller ladda ner från deras hemsida:

<http://sverigesradio.se/sida/default.aspx?programid=2068>

En annan ganska nystartad släktforskarpod är Jonas Magnussons Cognatus som verkar riktigt lovande. Även hans avsnitt går att lyssna på direkt på hemsidan eller så kan man ladda ner dom som MP3. När ni är inne på Cognatus så får ni inte heller missa de andra godbitarna som finns upplagda på hans hemsida, bland annat har han digitaliserat flera äldre bokverk som är till nytta för oss släktforskare. Jonas hemsida hittar du här:

<http://www.cognatus.se/>

38. Lantmäteriets historiska kartor

Lantmäteriet har en omfattande samling av gamla kartor från 1628 och fram till 1927. Med lite flit och sökande kan du här hitta vart torpet låg på 1800-talet innan det revs. Kartorna finns inskannade och åtkomliga via deras hemsida:

<http://www.lantmateriet.se/sv/Kartor-och-geografisk-information/Historiska-kartor/>

De gamla kartorna är ofta både vackra och väldigt detaljrika. Dessutom kan de innehålla text om ägarskiften etc. där dina släktingar kanske nämns.

Gamla fotografier

Ingen blir så exalterad som en släktforskare när denne får låna gamla fina svartvita foton av någon avlägsen släkting. Det är dessa foton som ger liv till den historia som man forskat fram om sin gammelfarfar eller mormors syster.

39. Att skanna fotografier

Gamla fina svartvita fotografier av äldre släktingar är härligt att få ta del av. Ha alltid din dator och scanner med dig när du besöker äldre släktingar, för man vet inte vilka fotoskatter som dom har i sina gömmor. Det är inte alltid säkert att du får låna hem foton som dom är rädda om, men skanna på plats brukar gå bra.

Scanna alltid foton i minst 400 dpi, ännu hellre i 600 dpi. Jag scannar alltid foton i färg, även svartvita foton. Svartvita foton som har åldrats kan ha en brun eller grön ton, och man förlorar lite av bildinformationen om man scannar dessa i gråskala.

Spara sedan den inskannade bilden som ett original och i ett icke komprimerat format, BMP eller TIF. TIF har fördelen att det ger mindre filstorlek, alltså får du rum med fler bilder på samma lagringsenhet.

Många, inklusive mig själv väljer att med ett fotoprogram restaurera fotot, det vill säga ta bort små skador, repor, veck, revor etc. Bilden kommer träda fram mer markant om man får bort dessa skador. Ta en kopia av original-filen, och använd den under tiden du bearbetar bilden. Spara även kopian i ett okomprimerat format.

När du är klar med fotot, spara en slutlig kopia av arbetskopian i JPG-format. Tänk på att så fort du sparar en bild i JPG-format så försvinner en del av bildens information till förmån för mindre filstorlek.

Du skall alltså ha tre filer när du är klar. Varför? Första filen, originalet du skannat in behåller du för ju mer du arbetar med foton, ju duktigare blir du, och om ett år eller två kanske du vill göra om restaureringen från originalet. Det är ju inte säkert att du har möjlighet att få låna originalfotot och scanna av det igen.

Andra filen, arbetskopian, behåller du i okomprimerat format, då du kanske vill fortsätta bearbeta filen vid senare tillfälle.

40. Anteckna vem som är på fotot

Var noga med att anteckna vilken/vilka personer det är som är på fotot. Även om det är självklart för dig idag så är det inte det för andra i morgon. Skriv inte bara "mormor och hans bror", utan skriv namn och födelsedatum, och om du vet vart och när fotot är taget.

Se det som överkurs, men jag antecknar även vem jag har fått låna fotot av (person, datum och ort) för att andra ska veta vem som äger originalet.

41. Förslag på skanner

Vilken skanner ska man köpa? Precis som all annan elektronisk utrustning finns det hur många modeller som helst och välja på.

Enligt mig ska den uppfylla tre kriterier;

1. Ha ett överkomligt pris.
2. Ge bra kvalitet på det man skannar in.
3. Vara smidig att ha med sig.

Tänk på, att som släktforskare kommer du säkert skanna mer hemma hos släktingar än hemma, så en multimaskin (print/scanner/copy) går bort då de är mer otympliga och som regel har en sämre skannerdel. En modell som jag rekommenderar är därför Epson Perfection V370 Photo som man får för runt tusenlappen. En klart prisvärd skanner av bra kvalitet.

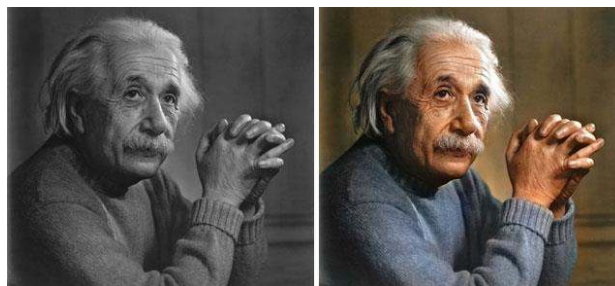
42. Förslag på fotoprogram

Det finns flera olika program att välja mellan när man ska redigera fotografier. Det mest kända är Photoshop, men det är också ett ganska dyrt program att köpa. Personligen använder jag oftast Paint Shop Pro som man kan köpa betydligt billigare. Ett exempel på gratisprogram är GIMP som du laddar ner från internet.

Att redigera bilder kräver både tid, tålamod och träning. Även om programmen idag är fulla av fina funktioner så kräver det både kunskap och skicklighet att få till ett fint resultat.

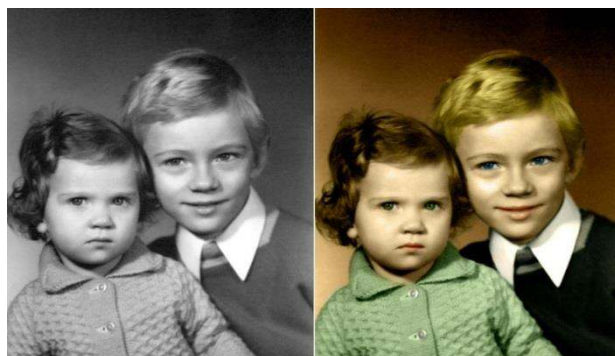

Här ovan ser ni ett exempel på en lyckad restaurering av ett fotografi. För det första har man på ett mycket bra sätt fått tillbaka skärpan i fotot, men även smutsfläckarna i övre vänstra hörnet är borta, och reporna i nedre delen av fotot har tagit bort.

Sen finns det dom som vill färglägga svartvita foton, men där tillhör jag den mer konservativa gruppen. Detta på grund av att det kräver skicklighet för att åstadkomma ett bra resultat. Bilden ovan är riktigt fint utförd, färgerna ser naturliga ut.

Bilden nedanför däremot är enligt mig inte alls lika lyckad, färgerna känns onaturliga och det är inte alls lika skickligt utfört. Här hade jag hellre behållit det svartvita fotot.

Dokumentera sin forskning

43. Släktforskningsprogram

Det finns två skolor inom släktforskningen, de som använder ett släktforskningsprogram och de som inte gör det. Den senare gruppen är mindre, men det är den jag tillhör. Därför är jag inte rätt person att hänvisa till vilket program som är bäst just nu. Samtidigt går det inte att fråga en erfaren släktforskare, för den som alltid kört Volvo rekommenderar Volvo, och likadant är det med släktforskarprogram.

Det finns rätt många olika och välja på, och nya tillkommer hela tiden. Det jag rekommenderar dig att göra är att ladda ner och testa flera olika, och själv bilda dig en egen uppfattning. Här följer en lista på några av de vanligaste programmen:

Min Släkt, Disgen, Holger, Ancestry Family Tree Maker, My Heritage Family Tree Builder, Legacy, Reuion, Gramps, Genny...

En del är program som man köper och installerar på datorn, medan andra är nätbaserade och där får man som regel betala en månadsavgift för att få tillgång till alla funktionerna fullt ut.

De två program som jag tycker verkar mest i framkant vad gäller funktion och layout är Legacy och Ancestry Family Tree Maker.

44. Microsoft Word och Visio

Det går faktiskt och släktforska utan att använda ett släktforskningsprogram, även om många vill påstå att det inte är så.

Själv har jag valt att lägga min forskning i Word-dokument. Det jag har gjort är att ta fram en mall där jag bestämt hur sidornas layout ska se ut, vilka typsnitt jag ska använda, och hur jag ska skriva in informationen. För den som gillar att själv helt och hållet få bestämma layouten då man presenterar sitt resultat är detta ett bra alternativ att överväga.

Fördelen är att det går mycket fortare att skriva in uppgifterna, istället för att sitta och klicka i små textrutor hit och dit. Eftersom jag gör layouten redan från början, så behöver jag bara spara dokumentet som en PDF den dagen jag vill trycka en släktbok istället för att lägga många timmar på att snygga till en export från ett släktforskningsprogram.

Allt handlar om att vara noggrann i sin forskning, både när du forskar, men även när du skriver in uppgifterna. Personligen tycker jag dessutom att man har dålig översikt på uppgifterna i de olika släktforskningsprogrammen.

När jag skapar släkträd så gör jag det med ett program som heter Microsoft Visio, vars filer sedan sparas som skalbara WMF-filer, och som infogas i mina Worddokument.

Att bevara till eftervärlden

45. Glöm inte att ta säkerhetskopior (backup)

All den tid som man lägger ner på sin forskning är värdefull, likaså alla de foton och övriga dokument som man får låna och scanna av. Glöm därför inte att ta backup – det vill säga en säkerhetskopior – regelbundet på både din information, dina dokument och foton.

Om du väljer att lägga säkerhetskopior i molnet eller på media som USB-diskar eller USB-minnen är upp till dig, huvudsaken är att du gör det regelbundet. Ett bra sätt är att avsluta ett antal timmars forskning med att ta backup.

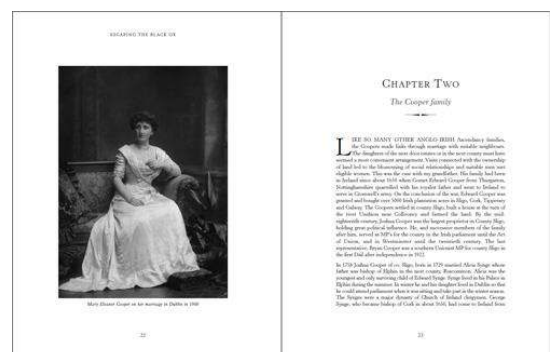
Om du har din forskning hos någon internetjänst så som Ancestry eller liknande, se till att du då läser ner din forskning lika regelbundet, förlita dig inte på deras backup eller tillgänglighet!

46. Släktboken – ditt slutresultat

Att släktforska är ett livslångt fritidsintresse. Men någon gång ibland vill man gärna dela med sig av sitt resultat till andra i släkten, och då anser jag att skapa en släktbok är det bästa sättet. Man kan idag trycka enstaka exemplar av böcker utifrån en PDF till en mycket rimlig kostnad. Själv använder jag www.bod.se och är mycket nöjd med dom.

Hur du utformar din släktbok är helt upp till dig, surfa runt på nätet och se hur andra har gjort, använd din fantasi och lyft fram de mest intresseranta släktingarna och händelserna i boken. Vänta inte för länge, du vet inte hur länge du får leva. Det är bättre att ge ut en andra utgåva efter några år, istället för att inte ge ut någon alls.

Tro nämligen inte att någon kommer hitta din forskning på din dammiga gamla pc eller hitta din Gedcom-export på nätet, utan se till att själv sprida din forskning medan du lever, och vad är trevligare att få än en fin bok med sin släkts historia illustrerad med vackra gamla foton?

Och sen då?

Detta dokument var tänkt att ge de personer som ännu inte känner sig som släktforskarproffs några goda tips och tänkvärda råd. Jag hoppas att du har hittat något positivt som för dina kunskaper framåt inom ämnet släktforskning.

Hur går man vidare sen, när man känner sig lite mer varm i kläderna? Jag avslutar med några tips till:

47. Lokalhistoria

Är din släkt fokuserad till ett mindre geografiskt område så bör din nyfikenhet för lokalhistoria ha vaknat efter en tid. Det är väldigt lätt att fokusera på den egna familjen, men vad hände runt omkring i samma socken eller stad? Mitt råd är därför att besöka ditt lokala kommunbibliotek och dess lokalhistoriska avdelning. Det brukar finns väldigt mycket intressant om den egna socknen, staden eller häradet, händelser som har påverkat dina anors levnadsvillkor.

Framför allt du som planerar att skriva en släktbok kan få reda på mycket intressant som du kan ta med i din bok.

Det är självklart intressant att även läsa om Sveriges historia i stort. Medan man i en landsända kunde stå i rådstugurätten och träta om en stulen ko, kunde det pågå fullt krig nere i Skåne eller på Öland. Det ger lite perspektiv till din släkthistoria.

48. Domböcker

Jag återkommer ofta till domböckerna som en guldgruva till information. På 1800-talet antecknade alltid prästen om någon hade blivit dömd för första resan stöld eller likande, och det är då lätt att hitta uppslaget i rätt dombok. Det var inte alls lika vanligt i 1700-talet husförhörslängder. Men självklart förekom våra förfäder lika ofta, om inte oftare i rådhusrätten i stora och små ärenden, allt från köpande och säljande av gårdar, ängs- och åkermark togs upp, arvsvister mellan släktingar, och framför allt alla små brott och liknande.

De lite grövre brotten togs som regel upp i Häradets tingsrätt, så självklart är även dessa böcker väl värda att läsa. Hände det något extraordinärt som inte kunde vänta till nästa ordinarie ting så sammankallades ett urtima ting. Många tycker det är svårt att hitta personer i dessa mycket tjocka volymer, men ett tips är att söka igenom de häkteslistor som finns digitaliserade hos Arkiv Digital, det är inte säkert att personen fanns med, men ofta fick de sitta i häktet inför tinget, eller mellan två olika ting om ärendet inte blev utrett klart på det första tinget.

49. Svenska tidningar från förr

På kungliga biblioteket har man sedan flera år tillbaka haft som projekt att scanna in äldre svenska dagstidningar. Dessa kan vara en guldgruva till att få veta stort och smått som har hänt både i riket men även lokalt där dina förfäder levde.

Tyvärr så är endast tidningar äldre än 150 år tillgängliga att läsa på internet, då yngre material är skyddat av upphovsrätten. Om du däremot själv besöker kungliga biblioteket så finns det speciella terminaler där du får läsa även yngre material. Detta är naturligtvis något som missgynnar alla som inte valt att bo i eller i närheten av Stockholm.

Dock är materialet så intressant så jag tar ändå med det som ett av tipsen i detta dokument. Det finns två stycken söksidor att gå in på:

<http://magasin.kb.se:8080/searchinterface/>

<http://tidningar.kb.se/>

50. Besök dina förfäder!

Att forska om sina förfäder är ett riktigt spännande fritidsintresse, men glöm för all del inte att stänga av datorn på sommaren och ta dig ut till de platser där dina förfäder en gång levde. En liten dagstur på grusvägar genom gran och tallskog för att ta sig till de olika ställena är avkoppling. Har du tur kanske torpet eller gården finns kvar än idag, och även om den inte gör det, så är den ändå spännande att utforska platsen där det en gång låg. På våren är det alltid kul och planera in några sådana dagsturer som får ske under semestern när vädret tillåter.

Ett annat resmål är förstas kyrkogårdarna. Att hitta gravstenen där farfars farfar eller farmors morfar låg var en speciell känsla för mig. Tänk på att gravstenarna inte finns kvar för all framtid, så passa på medan tid är. Tänk dock på att en lagom dos av dessa resmål är tillräckligt för att inte trötta ut familjen helt och hållet.

... Avslutningsvis kan jag bara önska dig som ska eller relativt nyss har påbörjat din spännande resa i tiden tillsammans med dina förfäder lycka till!